

УДК 81'243:378.147(207)

*А. О. Івахненко***ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ
ПРИРОДИ В ПОЕЗІЇ ЕМІЛІ ДІКІНСОН**

Об'єктом даної статті виступає тема природи в творчості американської поетеси Емілі Дікінсон, предметом – її символічна і алюзійна складова. Матеріалом дослідження служать наукові розвідки вітчизняних і закордонних авторів, а також тексти віршів Е. Дікінсон. Актуальність роботи, на наш погляд, полягає в інтересі українських науковців, що зберігається, до творчості Е. Дікінсон. Автор статті відмічає, що Емілі Дікінсон – один із найвидатніших і найоригінальніших американських поетів усіх часів, адже вона насмілилася поставити під сумнів тогочасні постулати щодо задач поезії та поета, вимог до поетичної творчості та складових поетичного дару. Однак її велич посправжньому досягнули лише в ХХ столітті. Її вірші насичені алюзіями та переспівами з американської та загальноєвропейської літературі, Біблії та філософської думки тих часів. Емілі Дікінсон, незважаючи на дуже замкнений спосіб життя, активно спілкувалась із сучасними їй поетами, філософами, юристами, богословами тощо, отже, її поезія рясніє слідами впливу новітніх для Емілі ідей і поетичних форм. У її текстах можна зустріти ідеї транценденталізму і пуританства, а природа та її елементи часто виступають лише в якості засобу спілкування з Творцем всього суцього. Авторка розділяла центральні ідеї транценденталізму: рівність людей, духовне самовдосконалення й близькість до природи. З іншого боку, як для представниці романтизму, для Е. Дікінсон природа залишається великою таємницею, але водночас – і важливою темою творчості, і об'єктом художнього пізнання. міркування щодо ролі природи в житті людини переплітаються в творах поетеси з міркуваннями щодо місця Бога і віри, і у деяких творах нам зустрічаються неочікувані паралелі із ідеями реінкарнації. Предметні образи в її творах суб'єктивовані. Нерідко на перший план висувається дрібна деталь, розглянута немов у мікроскоп, і вся увага зосереджується саме на цій деталі.

Ключові слова: Бог, Дікінсон, романтизм, тема природи, транценденталізм.

***Івахненко А. А. Некоторые особенности использования
темы природы в поэзии Эмили Дикинсон.***

Объектом данной статьи выступает тема природы в творчестве американской поэтессы Эмили Дикинсон, предметом – ее символическая и аллюзивная

составляющая. Материалом исследования служат научные исследования отечественных и зарубежных авторов, а также тексты стихов Э. Дикинсон. Актуальность работы, на наш взгляд, заключается в интересе украинских ученых к творчеству Э. Дикинсон. Автор статьи отмечает, что Эмили Дикинсон – один из самых выдающихся и оригинальных американских поэтов всех времен, ведь она осмелилась поставить под сомнение тогдашние постулаты относительно задач поэзии и поэта, требований к поэтическому творчеству и составляющих поэтического дара. Однако ее величие по-настоящему осознали лишь в XX веке. Ее стихи насыщены аллюзиями и перепевами с американской и общеевропейской литературе, Библии и философской мысли того времени. Эмили Дикинсон, несмотря на очень замкнутый образ жизни, активно общалась с современными ей поэтами, философами, юристами, богословами и т.д., в связи с чем ее поэзия изобилует следами воздействия новейших для Эмили идей и поэтических форм. В ее текстах можно встретить идеи трансцендентализма и пуританства, а природа и ее элементы часто выступают лишь в качестве средства общения с Творцом всего сущего. Поэтесса разделяет центральные идеи трансцендентализма: равенство людей, духовное самосовершенствование и близость к природе. С другой стороны, как для представительницы романтизма, для Э. Дикинсон природа остается большой тайной, но одновременно – и важной темой творчества, и объектом художественного познания. Рассуждения о роли природы в жизни человека переплетаются в произведениях поэтессы с соображениями о месте Бога и веры, и в некоторых произведениях нам встречаются неожиданные параллели с идеями реинкарнации. Предметные образы в ее произведениях субъективированы. Нередко на первый план выдвигается мелкая деталь, рассмотренная как в микроскоп, и все внимание сосредотачивается именно на этой детали.

Ключевые слова: Бог, Дикинсон, романтизм, тема природы, трансцендентализм.

Ivakhnenko Antonina. Some features of using the theme of nature in poetry by Emily Dickinson.

The object of this article is the theme of nature in the work of American poetess Emily Dickinson, the subject is its symbolic and allusive component. The research material is scientific research of domestic and foreign authors, as well as the texts of poems by E. Dickinson. The actual value of the work, in our opinion, lies in the interest of Ukrainian scientists in E. Dickinson's creative activity. The author of the article notes that Emily Dickinson is one of the most outstanding

and original American poets, because she dared to question the then postulates regarding the tasks of poetry and the poet, the requirements for poetry and the components of the poetic gift. However, its greatness was truly realized only in the twentieth century. Her poems are full of allusions and retellings from American and European literature, the Bible and philosophical thought of that time. Emily Dickinson, despite her very withdrawn lifestyle, actively communicated with contemporary poets, philosophers, lawyers, theologians, etc., so that her poetry is replete with the influence of the newest ideas and poetic forms. In her texts you can find the ideas of transcendentalism and puritanism, and nature and its elements often only act as a means of communication with the Creator of all things. The poetess shares the central ideas of transcendentalism: people's equality, spiritual self-improvement and closeness to nature. On the other hand, for E. Dickinson, as a representative of romanticism, nature remains a great mystery, but at the same time it is an important theme of creativity, and an object of artistic knowledge. Reasoning about the role of nature in human life is intertwined in the poetess' works with considerations about the place of God and faith, and in some works we come across unexpected parallels with the ideas of reincarnation. Concrete images in her works are subjectivized. Often, a small detail is brought to the fore, viewed as in a microscope, and all attention is focused on this particular detail.

Key words: God, Dickinson, nature theme, romanticism, transcendentalism.

Вступ. Емілі Дікінсон – відома у всьому світі поетеса ХІХ століття, яку зазвичай вважають представником американського романтизму й трансценденталізму [1], зазначаючи великий вплив на її творчість поглядів Емерсона [6; 7] Теми її творів, на перший погляд, є стандартними: вона розмірковує про кохання; час від часу кидає виклик Богу; сумує за воїнами, котрі загинули упродовж Громадянської війни, і пишається ними; милується барвами осіннього листя і знаходить спокій у спостереженні за природою. Утім, незважаючи на звичність тем її творчості та той факт, що науковці давно вже віднесли її до ланок класиків, вона є дуже незвичною особистістю і, безперечно, самобутнім поетом – настільки самобутнім, що, на думку деяких дослідників, «науковий інтерес до аналізу її поезії триматиметься довіку» [9].

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Емілі Дікінсон, незважаючи на дуже замкнений спосіб життя, активно спілкувалась із сучасними їй поетами, філософами, юристами,

богословами тощо, отже, її поезія рясніє слідами впливу новітніх для Емілі ідей і поетичних форм. На сьогоднішній день побачила світ ціла низка досліджень, матеріалом для яких стали саме вірші американської поетеси, серед них і кілька дисертацій. Але поки що неможна, нажаль, сказати, що аналіз творчості Емілі Дікінсон є всеосяжним: залишається чимало моментів, які не потрапили під пильне око сучасних науковців, але, на нашу думку, варті того. Так, тема природи в Емілі Дікінсон висвітлювалася з позиції трансценденталізму та відношень із Богом [1]; символічного значення певних елементів природи (наприклад, море як символ свободи – див. [3], чи «поліобразність» символу моря в роботі [5]); і навіть – трактування описів природи як прихованих проявів жіночої сексуальності [9] та інше. Гадаємо, чергові дослідження на цю тему зроблять невеличкий внесок у краще розуміння творчості американської поетеси.

Виходячи з цього, визначемо **мету нашої статті**: виділити основні мотиви творів Емілі Дікінсон, присвячених природі.

Основні результати дослідження. Любов до природи в Емілі має довгу історію: вона з'явилася ще у дитинстві, коли поетеса цікавилася комахами й милувалася квітами, що росли в її саду. Ось, наприклад, яким чином поетеса відгукується про сутність природи: «*Nature*» is what we see – [10, с. 668].

Упродовж свого життя Е. Дікінсон знайомилася з поглядами на природу, які висловлювали різні науковці, і ось до яких висновків вона прийшла в результаті такого знайомства: 1) природа є ідеалом, раєм на землі, адже вона цілком гармонійно організована; 2) людський розум не здатний осягнути всю велич і красу природи. Цей вірш можна назвати програмним, адже він містить перелік засобів сприйняття природи за допомогою різних відчуттів: зору й слуху, – а також і розуму: *Nature is what we see* <...> *Nature is what we hear* <...> *Nature is what we know* [там само]. Даний вірш поетеси, здається, є осмисленням одного з аспектів трансценденталізму, на що натякає і той факт, що слово «Природа» взято у лапки. «Сучасна енциклопедія» пропонує таке визначення трансценденталізму: це «філософсько-літературна течія у США в 1830-60-х рр. (маніфест-есе Р.У. Емерсона

«Природа»; Г. Торо, Е.Б. Олкотт, М. Руллер, Т. Паркер, Н. Готорн). Його представники критикували сучасну їм цивілізацію з позицій романтизму й лівого радикалізму» [8]. Центральні ідеї цього напрямку – рівність людей, духовне самовдосконалення й близькість до природи [там само].

Дана течія, і особливо – творчість Р. Емерсона, справила величезний вплив на Е. Дікінсон, посиливши її давній інтерес до природи. У результаті, тема природи стала однією з центральних тем у творчості досліджуваної американської поетеси; в її віршах можна побачити переконання, що в природі можна дізнатися набагато більше, ніж від людей, та й вплив природи на душевний стан людини є однозначно кращим. Саме природа, після Бога, стає одним із головних співрозмовників Емілі Дікінсон, тим більше, що остання була самітницею. В такий спосіб вона позначає природу в іншому своєму вірші: *This is my letter to the World / That never wrote to Me – / The simple News that Nature told – / With tender Majesty* – [10, с. 441].

Отже, той факт, що природа для поетеси не лише є живою, а й навіть уміє розмовляти, може запропонувати пояснення однієї з причин, з яких слово «природа» у віршах Дікінсон завжди пишеться з великої літери. Як для представників не лише трансценденталізму, а й романтизму, природа залишається для неї великою таємницею, але водночас – і важливою темою творчості, і об'єктом художнього пізнання; поетеса постійно повертається до теми природи у своїй творчості.

Утім, у віршах Емілі можна побачити не лише велику увагу до природи, спробу зрозуміти її, але й занурення у природу, спробу встановити з нею найтісніший зв'язок. Цікаво відмітити, що міркування щодо ролі природи в житті людини переплітаються в творах поетеси з міркуваннями щодо місця Бога і віри, і у деяких творах нам зустрічаються неочікувані паралелі із ідеями реінкарнації та присутності божественного в кожній рослині чи комасі. Так, наприклад, у творі «Of Bronze – and Blaze» вона міркує про можливість перетворитися на траву, яка спілкується лише з комахами і залишається не поміченою людьми [10, с. 290].

Слід відмітити, що образ трави як центральний образ тексту не є

унікальним лише для творчості Емілі Дікінсон. Так, він зустрічається у текстах Емерсона й Мелвілла, де виступає як символ оптимізму, характерний для течії трансценденталізму [6, с. 164]. Р. Асселіно зазначає, що цей образ, у цілому, є досить розповсюдженим у літературі США і відбиває містичний погляд на життя [там само]. Доречним тут буде також навести роботу російського науковця Г. Гачева, в якій філософ і культуролог наводить досить подібний аналіз важливості образу трави в американській літературі і культурі, в цілому. Науковець підкреслює, що для американця головною рослиною є саме трава, а не дерево, на відміну від європейської культури. На його думку, це відбувається через постійний «поспіх» американців, яким просто немає, коли вирощувати дерева, адже це занадто довго, а їм потрібно весь час бігти вперед. Знаменитий американський поет Волт Вітман навіть назвав свою книгу «Листя трави», підкреслюючи важливість трави для пересічного американця та «духу нації» [4, с. 442].

Повертаючись до Дікінсон, одним із акцентів, які вона робить у своїх віршах про природу, є саме досконалість останньої. Улюбленим місяцем авторки був червень, але і в осіні вона бачить певну красу: горіхи темнішають, ягоди наливаються соком, клени надягають яскраві шарфи... (вірш *The morns are meeker than they were*). Природа такою мірою приваблює Емілі Дікінсон, що поетеса навіть порівнює її з церквою, а птахів – зі священниками, тим самим роблячи великий гріх, з точки зору християнської моралі, адже такі порівняння і тотожності принижують важливість церкви та її слуг. Але основна метафора пейзажної лірики поетеси є саме такою: природа, з її точки зору, – це ніщо інше, як живий храм, і вона просякнута присутністю божества, що дозволяє, незважаючи на формальну приналежність Емілі до християнства, провести паралелі з пантеїстичними віруваннями. Так, спів пташки в садочку перетворюється у вірші на кращий молебень, а сама поетеса, уособлена в образі боболінку: «підвищує свій статус» до єдиного справжнього священника, чий голос доноситься до самого Бога. Таким чином, поетеса відмовляється як від пошуку раю, повертаючи його на землю, так і від загробного життя, в цілому, визнаючи зміст тільки в реальному житті. Пантеїзм, єдність всього

живого віддзеркалюється в усіх образах її віршів: від чашечки квітки до далеких зоряних світів. Наприклад, Е. Дікінсон милується небесною, навіть божественною красою простого бузку, порівнюючи його квіточки із новим дивним світом: *Of one Corolla is the West – / The Calyx is the Earth – / The Capsules burnished Seeds the Stars* [10, с. 1241].

До речі, квітам присвячено чимало віршів американської поетеси. Мабуть, одну з причин цього можна побачити в тому факті, що авторка з малечку захоплювалася ботанікою і сама вирощувала різні види квітів. Квіти, що супроводжували віршовані рядки, ставали ознакою уваги від усамітненої жінки до друзів і знайомих. Така романтичність, взагалі, вважалася доречною для дівчини чи жінки її положення в суспільстві. Ось, що пише Ван Вік Брукс про молодь 1840-х рр.: «Коли реальна зустріч виявлялася неможливою, молоді люди й дівчата обмінювалися листами, додаючи у конверт анемон або мальву» [2, с. 141]. Квітка у творчості Е. Дікінсон часто набуває алегоричного значення, перетворюючись на символ, іноді нагадуючи роль квітів у прозі Н. Готорна.

У науковій літературі лірика поетеси часто називається «камерною». Увага авторки зосереджується на дрібних складових живої природи, які віддзеркалюють нюанси настрою та психологічного стану свого творця. Тонкими мазками Емілі наносить на полотно кілька елементів пейзажу, що зацікавили її (квітку, метелика, бджолу, малинівку), і робить їх опуклими, виводить на перший план розповіді, навіть змінює пропорції: *The Bees – became as Butterflies – / The Butterflies – as Swans* – [10, с. 593]. Незначні на перший погляд деталі перетворюються на центральні складові філософської, екзистенціальної картини світу, яку малює художниця слова.

Сприйняття світу за емерсоновим принципом «прозорого очного яблука» [6, с. 174] для Е. Дікінсон неможливе. Для неї головним ліричним героєм все одно залишається людина, вона не підтримує переконаності Р.В. Емерсона у духовності природи як такої без людини, що спостерігає за природою чи милується нею: *But nature is a stranger yet* [10, с. 1400], *Nature can do no more* [10, с. 1673], *I thought that*

nature was enough / Till Human nature came [10, с. 1286], *I lost a World – the other day!* [10, с. 181] – особливо в останньому прикладі видно, наскільки велич переполює людину, наближаючи її до самого Творця всього сущого: людина може «загубити» цілий світ! У цих рядках відчувається виклик Богові, який часто зустрічається в ліриці Дікінсон і завдяки якому переклади її віршів могли публікуватися в СРСР. Це ще одне джерело напруженого драматизму внутрішнього життя ліричної героїні. Але богоборець тут лише людина: коли поетеса наділяє явища природи людськими рисами, порівнює з людиною вже згадані тут квітку, метелика чи малинівку, то робить вона це лише задля краси вірша, використовуючи специфічний художній прийом. Емілі переконана: свідомості у природі немає. Коли трава помирає, вона перетворюється на сіно [10, с. 333], яке людина може використати; але коли вмирає людина – це трагедія.

Як ми зазначали трохи вище, поетеса проводить паралелі між природою та єдиним живим організмом. Можна сказати, що природа виконувала роль своєрідного посередника між Е. Дікінсон і Богом, адже авторка знаходила відображення божественної величі у величі природи. Вона була переконана: всі природні явища були започатковані на небі, оскільки, як зазначено в Біблії, Господь є творцем усього сущого. Зв'язок природи з Богом особливо яскраво видно у вірші *Lightly stepped a yellow star* [10, р. 1672].

Ще один елемент пейзажу, який займає одне із центральних місць у поезії Е. Дікінсон, – це Небеса, дім Бога: *Heaven» – is what I cannot reach!... / The Color, on the Cruising Cloud – / The interdicted Land* – [10, с. 239]. У цьому вірші поетеса в черговий раз милується небом, таким прекрасним і недосяжним для смертної людини. Поетеса прагне дотягнутися до небес, щоб побачити Бога, але розуміє, що це цілком неможливо. В інших рядках авторка порівнює небо з наметом: *I've known Heaven like a Tent – / To wrap its shining Yards...* [10, с. 243]. У даному вірші небо постійно змінюється, і більш того – воно взагалі може зникнути, не залишивши по собі ані сліду. Тут відчувається екзистенційний страх людини перед невідомим, перед колосальними силами природи та перед смертю – ще однією важливою темою

лірики американської поетеси. В іншому вірші, “*Heaven*” *has different Signs – to me* –, авторка описує небо як ворота, що ведуть до оселі Бога [10, с. 575]. Уся природа «хвалить Господа», як свого Творця, а отже, всі явища природи складать елементи райських кущів. Підкреслюючи красу цього світу, пронизаного божою благодаттю, Емілі у своїх творах уживає емоційно-піднесені вилсови: *Superior Grace, Carnivals of Clouds*.

Хоча Е. Дікінсон захоплювалася всіма явищами природи, її улюбленцем був вітер, адже він вільний, а Емілі всім серцем прагнула знайти волю. Тема вітру з’являється в багатьох її віршах, наприклад, *The Wind – tapped like a tired Man* – [10, с. 436]. Вітер у віршах не лише «дме», а *lap the Miles* і є дуже самотнім: *chase itself* [10, с. 585]. Він вічний мандрівник, який допомагає природі: *How lonesome the Wind must feel Nights* – [10, с. 1418]. Але вітер – не лише позитивним персонаж лірики, він інколи буває і руйнівним: *There came a Wind like a Bugle* – [10, с. 1593].

Ще в одному вірші Е. Дікінсон наводить дуже цікаву метафору, ядром якої виступає вітер, а саме, *the Root of Wind*. Ось кілька рядків із віршу: *I think that the Root of the Wind is Water – / It would not sound so deep / Were it a Firmamental Product – / Airs no Oceans keep – / Mediterranean intonations – / To a Current’s Ear – / There is a maritime conviction – / In the Atmosphere* – [10, с. 1302]. Гадаємо, слід трохи зупинитися на цій метафорі. На нашу думку, тут мається на увазі таке: корінь – це опора, а походження всього живого, його основа – вода. А оскільки вітер теж живий, він бере початок з води. У всіх віршах Е. Дікінсон вітер персоніфіковано, це слово написано із великої літери і уживається завжди лише з означеним артиклем.

Лірика Е. Дікінсон містить у собі цілу низку повторюваних образів: цвітіння, дозрівання, зів’янення, плин сезонів, вічне відновлення природи – і взагалі, ці образи для ліричних творів є традиційними. Однак вони глибоко символічні: вірші розповідають читачеві про зиму, про загибель квітів, про перший осінній мороз, але водночас, мова тут іде, на нашу думку, про людське життя. Майже кожен місяць року має власну символіку: березень – очікування: *Dear March – Come in – / How glad*

I am – / I hoped for you before – / Dear March, Come right up the stairs with me – / I have so much to tell – [10, с. 1320], квітень і травень – радість: *Absent Place – an April Day – / Daffodils a blow / Homesick curiosity / To the Souls that snow* – [10, с. 927], зимові місяці – смуток, смерть: *What care the Dead, for Chanticleer* – [10, с. 592].

У кожного поета є улюблені теми. Одним із улюблених природніх образів Е.Дікінсон є море, яке їй довелося побачити лише раз. Море в її ліриці – це, насамперед, філософська метафора. Це й символ життя – бурхливого, такого, що кипить пристрастю, і символ кохання. Алегоріями долі ліричної героїні виступають у текстах елементи твору, тематично пов'язані з морем: моряк, що гребе в темряві, [10, с. 259] вітрило, що блукає на хвилях, [10, с. 78], маленький човен, розбитий жадібними хвилями [10, с. 107, 739].

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Будь-який пейзаж у ліриці Емілі Дікінсон насичений образами й символами. Реальність для Дікінсон – джерело вражень і стимул для глибоких роздумів, у реальності авторка шукає переспіви явищ внутрішнього життя. Тому предметні образи в її творах суб'єктивовані. Нерідко на перший план висувається дрібна деталь, розглянута немов у мікроскоп, і вся увага зосереджується саме на цій деталі. В якості перспективи подальшого дослідження може виступати більше детальний стилістико-семантичний аналіз пейзажної лірики поетеси.

Список бібліографічних посилань

1. Боровкова, Т. Ю. (2009) Тема природы в лирике Эмили Дикинсон и идеи трансцендентализма. *Гуманитар. исслед. в Восточной Сибири и на Дальнем Востоке*, 3, с. 28–32.
2. Брукс, Б. В. (1967). *Писатель и американская жизнь*. Москва: Прогресс.
3. Венедиктова, Т. В. (2007). Тематический лексикон поэзии Эмили Дикинсон. В: *Эмили Дикинсон. Стихотворения. Письма*. Москва: Наука.
4. Гачев, Г. Д. (1995) *Национальные образы мира. Космо-Психо-Логос Американский образ мира, или Америка глазами человека, который ее не видел*. Москва: Прогресс – Культура.
5. Гутар, О. И. (2011). Образ моря в поэзии Эмили Дикинсон. *Актуальні проблеми слов'янської філології*, вип. XXIV, ч. 1, с. 35–38.

6. Костицына, М. Г. (2004) *Мир поэтической личности Эмили Дикинсон (поэзия и эпистолярии)*. Канд. филол. наук : 10.01.03. Казанский государственный университет. Казань.
7. Павлычко, С. Д. (1988). Философская поэзия американского романтизма. В: *Философская лирика позднего американского романтизма. Творчество Эмили Дикинсон*. Киев: Наукова думка, с. 129-216.
8. *Современная энциклопедия* [online]. Available at: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc1p/48214> [Accessed 24 февраля 2021].
9. Amitabh, R. (2015). EMILY DICKINSON AS A POET OF NATURE & LOVE. In: *International Journal of English Language, Literature and Humanities*, vol. III, issue IV, June.
10. *Emily Dickinson. Poems*. [online]. Available at: <http://www.americanpoems.com/> [Accessed 24 февраля 2021].

References

1. Borovkova, T. Yu. (2009) Tema prirody v lirike Emili Dikinson i idei transtsendentalizma [The theme of nature in the lyrics of Emily Dickinson and the ideas of transcendentalism]. In: *Gumanitar. issled. v Vostochnoy Sibiri i na Dal'nem Vostoke* [Humanitarian issues in Eastern Siberia and the Far East], 3, pp. 28–32.
2. Brooks, B. V. (1967) *Pisatel i amerikanskaya zhizn* [The Writer and American Life]. Moskva: Progress.
3. Venediktova, T. V. (2007). Tematicheskii leksikon poezii Emili Dikinson. [Emily Dickinson's Thematic Lexicon of Poetry] In: *Emili Dikinson. Stikhotvoreniya. Pis'ma*. [Emily Dickinson. Poems. Letters]. Moskva: Nauka.
4. Gachev, G. D. (1995) *Natsional'nyye obrazy mira. Kosmo-Psikhologos Amerikanskiy obraz mira, ili Amerika glazami cheloveka, kotoryy yeye ne videl* [National images of the world. Cosmo-Psycho-Logos American image of the world, or America through the eyes of a person who has not seen it]. Moskva: Progress - Kultura.
5. Gutar, O. I. (2011). Obraz morya v poezii Emili Dikinson. [The image of the sea in the poetry of Emily Dickinson]. In: *Aktual'nyye problemy slavonicheskoy filologii* [Topical problems of Slavonic Philology]. Issue XXIV, vol. 1, pp. 35–38.
6. Kostitsyna, M. G. (2004) *Mir poeticheskoy lichnosti Emili Dikinson (poeziya i epistolyarii)* [The World of the Poetic Personality of Emily Dickinson (Poetry and Epistolary)]. Cand. philol. nauk 10.01.03. Kazan State University. Kazan.
7. Pavlychko, S. D. (1988). Filsofskaya poeziya amerikanskogo romantizma.. [Philosophical Poetry of American Romanticism]. In: *Filsofskaya lirika pozdnego*

amerikanskogo romantizma. Tvorchestvo Emili Dickinson [Philosophical Lyrics of Late American Romanticism. Creative works by Emily Dickinson]. Kiev: Naukova Dumka, pp. 129–216.

8. *Sovremennaya entsiklopediya* [Modern encyclopedia] [online]. Available at: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc1p/48214> [Accessed 24 February 2021].

9. Amitabh, R. (2015). EMILY DICKINSON AS A POET OF NATURE & LOVE. In: *International Journal of English Language, Literature and Humanities*, vol. III, issue IV, June.

10. *Emily Dickinson. Poems*. [online]. Available at: <http://www.americanpoems.com/> [Accessed 24 February 2021].